

Vägen ut

nummer 3 2003

pris 40 kr

www.kris.a.se

Richard Flinga

- Fri efter 20 år

Brott mot kvinnors frid

- Män som slår kvinnor och kvinnor som slår män i relationer

Vägen ut

ISSN 1651-4254

Medlemstidning för
**Kriminellas Revansch i
Samhället**

Utges av
RIKSKRIS
Redhars väg 4
462 54 Vänersborg
Telefon: 0521-140 00

Ansvarig utgivare
Peter Söderlund

Chefredaktör
Michael Thyberg

Layout/grafik
Blues Art's ltd

Skribenter/redaktion
Erica Lejonroos
Unni Drougge
Tord Svensson
Yvonne Strömberg

Adress
Vägen ut-Redaktionen
Tjärhovsgatan 9
116 21 Stockholm
Telefon: 08-615 19 20
E-post: vagenut@kris.a.se

Hemsidan
www.kris.a.se

Prenumeration
Företag 200 kr/år
Betalas via
PG 199 95 41-4
Märk inbetalningen med
prenumeration

Annonsering
Michael Thyberg
08-615 19 20

Upplaga/år
16 000 ex vid 4 utgåvor

För icke beställt insänt material
ansvaras ej

Redaktörens rader...

€ eller inte...

Det är synd om svensken. Att bli utsatt för pressen om vår valuta, den kära kronan har lett diskussionen ända in i folkhemmet. Vi skall nu gå till folkomröstning om

EMU's gemensamma valuta - Euron. Svensken har det senaste året blivit utsatt för en mängd nya termer, bland annat ordet konvergens (flyta ihop) som vi har hört i debatter här och där. Det är synd om svensken som måste lära sig alla dessa nya EU-termer.

Frågorna är många och osäkerheten stor om vad som egentligen sker om vi antar euron eller om vi behåller kronan.

Detta beslut är viktigt och varje svensk medborgares demokratiska rättighet och kanske ansvar att ta ställning.

Jag har bestämt mig. Men jag vet många som egentligen inte har en aning om vad som sker den 14 september. Det är synd om svensken.

Må bäst!

Michael Thyberg/Chefredaktör

Om du flyttar!

Var god meddela din nya adress till medlemsregistret om du flyttat.

Detta kan du göra genom att mejla till medlemsregistret@kris.a.se eller ringa till KRIS Piteå på tel: 0911-106 81

Hur blir jag medlem?

Ta kontakt med den lokalförening som du vill bli medlem i.

Du kan även gå in på vår hemsida: www.kris.a.se eller skicka ett mejl till: medlemsregistret@kris.a.se

Välkommen som medlem i världens bästa brottsförebyggande åtgärd!

Innehåll:

Info och chefredaktörens rader	sid 2
Innehåll	sid 3
Richard Flinga	sid 4
Redaktör skjuten	sid 5
Brott mot kvinnans frid	sid 6
Projekt Litauen	sid 8
Kärsön 2003	sid 12
Fentanyl, ny dödsdrog	sid 14
NBV - sidor	sid 15
Fest hos regeringen	sid 19
Full av glass	sid 20
Medlemsinformation	sid 21
Röster Bakom Murarna	sid 22
Notiser	sid 23
KRIS landet runt	sid 24
KRISjurišten	sid 28
Uri Galler	sid 29
Konstutställning	sid 30
Nästa nummer - AVP	sid 31
Lejongårdar	sid 32

— KRIS landet runt —

Reportage från lokalföreningarna

Södertälje-KRIS sid 24

Mansgruppen i KRIS sid 25

Ryggskogstorpet sid 26

Idyllen i Karlstad sid 27

Nationella samordningskontoret samt Vägen ut - redaktionen kommer att byta adress inom kort. Officiellt adressändringsdatum är **1 oktober 2003**.

Den nya adressen blir:

ex.

Vägen ut - redaktionen
Tjärhovsgatan 9
116 21 Stockholm

- Vi trycker åt:

linderoth's
tryckeri
GRUNDAT 1898

Richard Flinga föreläser om sitt liv tillsammans med KRIS

- Med en dom på 45 år trodde Richard att livet var slut.

Richard Flinga och KRIS möttes vid ett seminarium på Fryshuset i maj 2003.

“När problemet bär lösningen” hette seminariet som pågick i tre dagar. Flinga berättade om hur han på några sekunder gått från familjefar med eget hus till en isolerad mördare med en dom på 45 år att avtjänas i Texas grymmaste fängelse.

Fryshuset

”När problemet bär lösningen” var namnet på det seminarium som hölls på fryshuset i maj. Det var alltså med inriktning på hur man kan vända problem till möjligheter. Många olika idella organisationer var där för att föreläsa om sina vägar att lösa olika problem.

Mest intressant

Den föreläsning som var mest intressant var när **Richard Flinga** föreläste om sitt liv och tiden i ett av Texas grymmaste fängelse. Richard började med att berätta om vad som förde honom från att vara en familjefar till att bli en kallblodig mördare.

”En dag när jag kom från mitt arbete fann jag och min fru att vår lilla dotter uppförde sig märkligt. Vid närmare samtal med henne fann vi att något hänt i tvättstugan, där hon träffat en av mina arbetskamrater.

Vår dotter började att berätta... och vi förstod att ett övergrepp skett. I det ögonblicket var det något som grep ta i mig och jag tog mitt vapen

Foto: Blues Art's ltd

Richard Flinga är född i Sverige men uppvuxen i USA. Hans liv förändrades på några sekunder då han dotter blev utsatt för övergrepp av en arbetskamrat. Richard avrättade honom med elva skott i vredesmod.

och åkte direkt hem till min arbetskamrat. När han öppnade dörren slog jag till honom med pistolen och skrek; vad har du gjort? Han nekade först och låtsades inte förstå vad jag menade. I mitt raseri fann jag min dotters trosor under hans kudde... Då blev ilskan för stor för mig, jag förlorade besinningen och avrättade min arbetskamrat med elva skott. I detta ögonblick förlorade jag allt, min dotter, min familj, mitt liv och min arbetskamrat förlorade livet”

Skakad

När man som åhörare lyssnar på Richards berättelse om den dagen i hans liv blir man skakad och lite

skrämd för vad som kan ske, oavsett vem du är så kan livet förändras på ett ögonblick.

Tiden i fängelse

Richard greps och erkände sitt dåd. Han säger att det han gjorde inte var rätt men i stundens hetta var det den enda väg han kunde gå, att mörda. Richard blev dömd till 45 års fängelse. För att överleva inne på fängelset var det viktigt att hävda sig och visa på styrka.

Vid ett bråk stack Richard ner en medfånge och blev då förflyttad till isoleringen där han fick tillbringa 13 år, man ansåg honom som en stor säkerhetsrisk. Sammantaget satt han 20 år i fängelse.

Svensk medborgare

Richard är född i Sverige men upp- vuxen i Argentina och USA. Han pappa kom från Tyskland och hans mamma från Finland. Under en kort period bodde familjen i Sverige och Richard som föddes i Sverige för- blev Svesk medborgare.

Frigivningen

Efter 20 år i fängelse fick Richard en chans att bli frigiven på tack vare sitt svenska medborgarskap.

Han sattes på ett plan till Sverige med två stycken Texas rangers som följde honom ända förbi gräns- kontrollen på Arland flygplats och överlämnade honom till svenska polismyndigheten.

Ny familj

Nu började han förstå att han fått en ny chans. Richard placera- des i ett familjehem i södra Sverige år 2000 och började att lära sig svenska språket. När han sedan träf- fade en ny kvinna och bildade ny familj med barn igen kände sig Rich- hard mycket privilegerad och lyck- ligt lottad.

Sverige är fantastiskt

Richard säger att Sverige är ett fantastiskt land med stora möjlig- heter för den som vill.

- Hur än din bakgrund sett ut eller vem du än är kan du förändras. Det handlar om din egen vilja, ingen annan kan förändra ditt liv förutom du själv, säger Richard Flinga och avslutar en timmes lång gripande föreläsning om ”när problemet bär lösningen”.

Kåkladets redaktör skjuten vid ett rån- försök

Stor förvåning inom KRIS när kåkladets redaktör Fredrik Göransson utpekades som den skjutne rånaren vid värde- transporten i Bräkne-Hoby.

Förvåningen över nyheten om död- skjutningen av **Fredrik Görans- son**, redaktör vid ”Kåkladet” nådde KRIS var stor.

— Göransson har visat på stort intresse för att stödja och hjälpa intagna, säger KRIS Stockholms ordförande **Peter Söderlund**.

Fredrik Göranssons arbete med att göra intagnas röst hörd tog sig formen av minitidningen ”Kåkladet”. Tidningen var och är ett plank

för intagna. KRIS Stockholm har vid flertalet tillfällen suttit i möten med Göransson om olika projekt och åtgärdsförslag som man disku- terat.

Det som hände i Bräkne-Hoby tar KRIS givetvis avstånd från men, samtidigt beklagar vi den sorg som drabbade de anhöriga.

— Vila i frid

Kåkladet är en tidning för intagna gjord av intagna.
Tidningen fyller en viktig funktion för landets fångar att kunna göra sig hörda samt kritisera den existerande kriminal- vården.
KRIS Stockholm har prenumererat på tidningen sedan flera år och har många läsare på utsidan.
Kåkladet har även en hemsida: www.kakbladet.com

Brott mot kvinnans frid

Hårda ord, knytnävsslag, hot och otrygghet är vardagen för många kvinnor och även för män.

I Sverige misshandlas kvinnor dagligen av sina män. Både fysisk och psykisk misshandel förekommer. Mörkertalet är förmodligen enormt och när det gäller kvinnor som misshandlar män är det skammen hos männen som är tung att bära. Situationen för både kvinnan och mannen är mer komplicerad än vad man kan tro.

Av: Michael Thyberg & Unni Drougge

I relationer mellan könen uppstår alltid konflikter. Konflikter som de flesta vuxna löser genom samtal, eller hjälp från någon utomstående. Med terapi eller på något annat sätt. Men i vissa relationer går det snett med våldshandlingar som kommunikationsmedel. Att bli slagen av den man älskar innebär både katastrof och även ansvar. Vägen ut har tittat på ämnet och kommit fram till att problemet har många orsaker och lika många lösningar. Någon universallösning finns dock inte, utan snarare handlar det om ansvar.

Foto: Michael Thyberg

(bilden är arrangerad)

I en relation kan det uppstå konflikter som resulterar i våld. Problemet är tyvärr vanligt och den drabbade hamnar ofta i en medberoendesituation som är svår att bryta vare sig du man är eller kvinna.

Ökar igen

Brott mot kvinnans frid heter enligt domstolstermer; Brott mot frihet och frid. Och relaterar alltså till misshandel i alla dess former mot kvinnor i en relation.

År 1993 gjordes en toppnotering om brott mot frihet och frid, då lagfördes 3 457 personer och domar.

Antalet domar gick ned fram till år 1999 då delades 2 633 domar ut och år 2002 låg siffran på 2 836 domar. Alltså ökar detta brott igen.

Enligt BRÅ's (Brottförebyggande rådet) statistik om lagförda brott syns en kraftig ökning av grov kvinnofridskränkning från 1998 fram till 2002. (Uppgifterna för 2003 är inte offentliggjorda ännu.) Grov kvinnofridskränkning är ett brott mot förbudet att träffa, besöka eller på något annat sätt ta kontakt.

När Vägen ut talade med BRÅ om statistik så finns det olika sätt att se på misshandel. Man måste skilja på misshandel utanför hemmet och vad som sker i en relation när man brott mot frihet och frid. Författaren och journalisten Unni Drougge är bekant med ämnet och skriver följande:

Hushållsvåld

“Ja men varför stannade hon kvar då?”

Det är den stående frågan när kvinnomisshandel kommer upp på tapeten. Och visst, det kan man väl få undra. Som lekman.

Men när polis, åklagare, kuratorer och alla andra som är proffs i kvinnovåldsärenden ständigt upprepar denna fråga, då tycker jag att de har dålig koll.

Istället bör de fråga sig: Vad var den kvinnan ville egentligen? För inte ville hon väl bli slagen och sparkad av den hon älskade - den uppfattningen har vi förhoppningsvis lämnat bakom oss, att misshandlade kvinnor innerst inne är masochister.

Svaret är: Hon ville bevara relationen.

Om vi ska förstå detta måste vi gå tillbaka till den punkt då våldet introducerades i kärlekslivet. Första gången en kvinna åker på en snyting av sin partner blir hon i regel chockad. Jag skulle tippa att många män också blir totalt överraskade första gången järn näven åker ut. Det var nog inte den sortens kille de ville bli. Så, okej, vad händer där?

Jo, mannen brukar bli rejält ångerköpt, vädjar om förlåtelse och lovar att det aldrig ska hända igen. Han blir omtänksam och kärleksfull, och för ett tag är han just precis den man som hans kvinna alltid drömt om. Tills det händer igen.

För det gör det.

När det händer igen har förhållandet glidit in i en ny och destruktiv fas. Men än har inte våldet blivit så grovt att det är livshotande. Det är under den här fasen jag önskar

att kvinnan söker hjälp. En del kvinnor gör också det. Men när en kvinna förtvivlad och skamsen berättar att hennes sambo slår henne, då bemöts hon ofta av det kalla konstaterandet att hon måste lämna honom. Vilket bara får henne att bli ännu mer förtvivlad och skamsen. För i det här läget är det inte alls säkert att hon är redo att gå ifrån sin man. Det kan till och med kännas mer ångestladdat att avsluta relationen än att åka på mer stryk. Vad hon vill är ju bara att mannen ska sluta slå!

Det värsta man kan göra mot slagna kvinnor som söker hjälp i ett skede då våldet ännu är i sin gryning är att omyndigförklara dem. Och det gör man om man utgår från att hon vill bli av med sin karl när hon kanske i själva verket vill rädda relationen. På så sätt skrämmer man bort de kvinnor som haft modet att söka professionellt stöd i ett läge då det faktiskt fortfarande finns en chans att få våldet att upphöra utan att relationen nödvändigtvis måste offras.

Tyvärr har både politikerna, de sakkunniga och medierna ensidigt betonat bilden av den vildsinte flåbusen som till varje pris vill förintna sin flickvän eller fru. När kvinnomisshandel får utrymme i media handlar det nästan uteslutande om kvinnor som sen länge sökt skydd från en rabiatt undergångsmaskin. Men i verkligheten finns det massor av nyanser på skalan. Det är skillnad mellan mannen som slår ihjäl sin fru för att hon glömt salta spaghettvattnet och killen som knuffar till sin tjej under ett hetsigt gräl.

Lösningen är därför inte alltid att uppmana kvinnan att lämna sin våldsbenägne partner. Däremot är det oerhört viktigt att få kvinnan att förstå att ingenting i ett kärleksförhållande berättigar till våld. Och för att hindra att en relation urartar och våld blir vardagsmat

behöver man tidigt stoppa processen, eftersom våld så gott som alltid upprepas när det väl börjat användas. Hur gör man det då?

Polisanmäl! Direkt.

Helst redan vid första slaget.

Vad man bör tala om för en kvinna som chockad och förvirrad söker råd när hennes kille tappat besinningen och gått till handgripligheter är följande.

Han kommer aldrig att sluta slå förrän då lagens långa arm rycker in. Vill hon behålla sin kille (och sitt liv) måste hon visa i handling att våld är oacceptabelt. Det gör hon genom att polisanmäla. Direkt därefter bör hon uppsöka läkare för att få intyg på skadorna (många män blånekar under polisförhöret). Om hon är rädd att killen ska hämnas eller lämna henne för att hon polisanmält honom, då bör man få henne att förstå att en kille som värnar om sin relation vill skydda och inte skada sin partner. Kan en relation stå pall för en fet smocka, då kan den banne mig också palla att den som utdelar smockan får ta de lagliga konsekvenserna av den.

I de fall där kärleken ännu inte gått under av våldet kan en rättegång bli vändpunkten mot en sundare relation. Kvinnan har tydligt visat att hon inte ensam tänker bära bördan av mannens primitiva sätt att lösa konflikter. Spricker förhållandet av en rättsprocess var det väl inte så mycket att ha med facit i hand. Men då finns det ändå goda chanser att den våldsamme mannen i kommande relationer vet sitt eget bästa, det vill säga avhåller sig från att använda våld. Och i bästa fall har man kanske indirekt räddat livet på de kvinnor som framledes kommer i hans väg.

Sen bör ju varje dam under resans gång påminna sig om den lilla brasklappen: Gör det ont är det inte kärlek. **Love hurts tamejfan inte ett dugg.** Tro mig - jag var där.

Unni Drougge

Projekt

Litauen

Foto: Michael Thyberg

KRIS Sverige har åter besökt Litauen och mött både fångar och tittat på behandlingshem samt kvinnofängelser. Ett positivt resultat börjar nu ta form av det arbete KRIS medverkat till att stärka i öst.

Under årets resa gjordes ett mer strukturerat arbete än tidigare. Dagarna i Litauen delades upp på flera besök och i grupper. De första dagarna gjordes ett besök på **Meikstu Dvaras**, som är ett av Litauen få behandlingshem, beläget straxt utanför Iganlina.

Sedan gick resan till Vilnius där gruppen inkvarterades på Filaretu youth hostel som är ett vandrarhem i utkanten av gamla stan i Vilnius.

Under vistelsen i Vilnius gjordes ett antal besök på fängelser där vi mötte både nya ansikten och gamla bekanta fångar. Kvinnorna gjorde ett besök på ett kvinnofängelse och en ungdomsgrupp besökte ett ungdomsfängelse.

KRIS Sveriges mottagande är mycket gott på fängelserna. De intagna väntar otåligt på våra besök och uppmärksamheten är stor när portarna på **Lukiskiu izolatorius** öppnas och över femtio gamla rövare kliver in på fängelsegården för att umgås och utöva idrottsaktiviteter.

Under de första åren KRIS var där fanns en påtaglig misstänksamhet mot att vi kom och lovade ”guld och gröna skogar” som många andra organisationer gjort, men idag har misstänksamheten bytts mot ett förtroende som vi har ett stort ansvar att förvalta som medmänniskor och som KRISare.

Öppet brev från en livstidsfånge.

Kära vänner, låt mig tacka er för allt från alla fångar på Lukiskies.

Vi är mycket tacksamma för er hjälp, presenter och värme som ni tog med er till Lukiskies. Era besök är som ett ljussken i dunklet för oss. Era besök på Lukiskies är den största årets helgdag för oss alla. Mycket mer viktigare än jul och nyår. Vi vuxna män väntar på era besök som små barn på jultomten. Och därför glöm inte bort oss, kom och hälsa på oss nästa gång! Ni är varmt välkomna!

Med vänlig hälsning från Remigijus Bruzas samt alla andra på Lukiskies izolatorius

Litauen förbereder sig för EU-Inträdet

Litauens hälsominister Juozas Olekas anlände med helikopter till Meistu dvaras för att möta KRIS Sveriges representanter. Vägen ut fick tillfälle att ställa några frågor om hur Litauen kommer att förbereda sitt inträde i den europeiska gemenskapen nästa år.

Vad kommer ni att göra åt de som frigges till ett samhälle utan socialt skyddsnät?

- Vi kommer att arbeta i flera olika inriktningar med att förbättra flera områden. Vi kommer att titta på hur tiden efter frigivningen bör se ut, eftervården är en del, boende och sysselsättning en annan. Vi kommer att lyssna och se bland annat på hur ni i Sverige har gjort och ta del av goda exempel.

Spridningen av HIV på Alytusfängelset är en katastrof, kommer det att satsas något på sjukvården för intagna?

- Detta är ett stort problem och självklart måste vi ta hand om denna grupp. I dagsläget är frågan uppe för behandling i regeringen, men jag kan inte uttala mig om hur satsningen kommer att se ut ännu.

När nu Litauen blir en del av EU. Hur ser ni på andra länders narkotikapolitik? Holland är ju liberala, kommer ni att vara det eller ha en hårdare linje?

- Vi kommer att som tidigare se allvarligt på införsel av narkotika och även missbruk. Vi har idag en hög kriminalitet som ofta hör ihop med narkotikahandel. Så vårt arbete kommer att ha en strikt linje.

Bör inte Litauen inrätta en socialtjänstförvaltning nu?

- Jo, vi har idag en socialservice som skall reformeras och utvecklas. Vi har långt kvar till er standard. Vårt inträde i EU kommer också att handla om en reformering av vår ekonomi och det kommer att ta tid, avslutar Juozas Olekas.

Foto: Michael Thyberg

Litauens hälsominister Juozas Olekas anlände till Meikstu Dvaras med helikopter för att träffa KRIS Sveriges representanter. Juozas intresse för KRIS är stort och han försöker att överföra "goda exempel" från andra länders missbruksvård och modeller.

Så lika men ändå så olika!

Under vår årliga sommarresa till Litauen åkte elva tjejer från Sverige och två litauiskor till landets enda kvinnofängelse. Vid första anblicken av anstalten och miljön kändes det inte alls särskilt olikt våra svenska fängelser. Men vi förstod snart att vi svenskor har långt bättre förutsättningar - både innanför och utanför murarna!

Mitt i staden Panevėzys, en timmas bilfärd från Vilnius, ligger Litauens enda kvinnofängelse. Fängelset har funnits sedan 1892 och 1960 blev det kvinnofängelse. Hit kommer tjejerna efter en tid i häktet som ligger i Luikiskefängelset i Vilnius. För tillfället var det fullt - 540 interner. Men eftersom detta är landets enda fängelse kan det ibland vara mycket överbelagt. För några år sedan var de över 1000 och upp till 48 tjejer i varje cell. Så gott som alla cellerna är försedda med mycket smala våningssängar och extremt lite utrymme att röra sig på. Överallt var det mycket rent och ombonat och välsköta mysiga trädgårdar runt husen. Sedan 1993 är tjejerna tillåtna att bära privata kläder och skor.

Öppna upp för KRIS Litauen

Syftet med vårt besök var främst att öppna upp för våra litauiska vänner så att de är välkomna in på fängelserna för att informera om KRIS och om hur de kan ha för nytta av oss. Ilona och Innga, som vi känner väl och som kommer att arbeta mycket aktivt med KRIS framöver följde med oss dit. Innga har själv suttit där vid tre tillfällen, den senaste gången för tre år sedan.

Rökförbud skapar konflikter

Vi togs emot av fängelsechefen och två av hennes medarbetare. Efter en timma vid kaffebordet och en massa frågor var många av oss röksugna. Vi blev då hänvisade till ett litet krypin, som tillhörde personalen, och fick veta att det rådde rökförbud på nästan hela fängelset. Senare fick vi se små rökrutor inne på området, avsedda för de intagna. Dessutom fick tjejer under arton år inte röka alls. Detta var bestämt på regeringsnivå och inte alls särskilt populärt bland personalen, eftersom det har skapat onödigt mycket konflikter.

Arbete och yrkesutbildningar

Därefter blev vi guidade runt. Vi fick se den nybyggda arresten, som till stor del var byggd med hjälp av svenska medel. Arbetsavdelningen var nästa anhalt, där jobbade den största andelen på syavdelningen med att sy svenska arbetskläder. Några jobbade i bageriet, andra med städning, men dessvärre fanns det inte sysselsättning åt alla. En del, särskilt de yngre, får utbildning. Eftersom många av de yngre saknar sociala färdigheter och vett och etikett ingår det i kursen, därefter får de läsa vidare till olika yrkesutbildningar.

Sedan september 2000 har de ett gott samarbete med företag och arbetsförmedlare i staden. De har ordnat kurser i data och kurser för att bli frisör, kosmetolog, florist, sömmerska och kock. Men när vi var där var det dessvärre brist på pengar så en hel del av denna verksamhet låg nere. Vad tjejerna har för inkomster fick vi inget svar på, trots att vi ställde frågan två gånger.

AA-möten och motivationsavdelning

Sedan 1997 har de tillsammans med lokalbefolkningen AA-möten på fängelset. För drygt 15 månader sedan startade de en motivationsavdelning. Avdelningen har plats för 18 tjejer och där arbetar de enligt Minnesotamodellen. De som arbetade på avdelningen var utbildade till 12-stegsterapeuter. Både vi och våra litauiska vänner blev mycket positivt överraskade.

Mamma & Barnavdelning

Mycket positivt överraskade blev vi också när vi kom in till Mamma & Barnavdelningen. Här fick mammorna vara med sina barn tills barnen blev tre år, därefter fick mammorna själva avgöra om barnen skulle placeras hos anhöriga eller på barnhem. Fram till 1994 tog personalen hand om barnen och mammorna fick endast komma på besök, men numera arbetar de mycket med att motivera och stötta mammorna till att vilja ta hand om sina barn.

Brist på kärlek och kontakt med anhöriga

Under vår rundvandring frågade vi fängelsechefen vad den största bristen var för tjejerna. Utan betänkligheter svarade hon - kärlek och kontakt med anhöriga och något vettigt att komma ut till. En kvinna som är kriminell narkoman är inte vatten värd ute i samhället. De flesta blir helt övergivna av både föräldrar och respektive. Besöksrummet stod nästan alltid tomt, trots att fängelsepersonalen arbetar mycket med att få både tjejerna och anhöriga till att förstå vikten av kontakt. Fängelsechefen, som för övrigt vägrade vara med på bild, berättade också att en stor bristvara på fängelset var sysselsättning. Många går arbetslösa och fritidssysselsättningar saknades nästan helt. Det finns en gymnastikavdelning, men den var så liten att de bara kunde ta emot de som var i behov av fysisk rehabilitering. Hon värdjade till oss att försöka hjälpa dem med detta.

En annan bristvara är bra utbildad personal,

Foto: Erica Lejonroos

Mitt i centrala Panevėžys ligger Litauens enda kvinnofängelse.

Foto: Erica Lejonroos

Intaget, detta är den första miljön som kvinnorna möter.

Foto: Erica Lejonroos

I den här cellen, med sex platser, bodde det bara fem tjejer. Cellen tillhör motivationsavdelningen och tillhör ett av de med bättre standard.

som inte bara agerar vakter. Men eftersom landet kommer att gå med i EU krävs det dock en hel del förändringar. Vi sa inget, men man kan verkligen fråga sig om EU godkänner de små cellerna?

Information off the record

Även om vår känsla mestadels var positiv under vistelsen så kände vi alla intuitivt att det fanns en hel del som vi inte fick veta. Detta bekräftades också när vi hade ett informationsmöte om KRIS med ett tjugotal tjejer. Innga fick då möjlighet att prata enskilt med några och fick då lite annan information än den vi fått. Droger förekommer fortfarande i stor utsträckning och införseln står personalen för. Personalen läcker hemligstämplad information, t ex så berättar de vilka som är HIV-smittade. Hierarki bland tjejerna förekommer - storbossen är en kvinna som brutalt har mördat sin mor. Enligt lag får man endast vara isolerad i max 45 dagar - men det kringgår man genom att låta dem vara ute en dag och sedan isoleras man igen - en tjej hade varit isolerad i närmare ett år.

Uppnått vårt syfte

Efter några timmars vistelse innanför murarna klev vi tacksamt ut. Tacksamma för att bo och leva i Sverige, tacksamma för att slippa sitta i litauiskt fängelse och mycket tacksamma för att vårt syfte med resan föll väl ut. Informationen till tjejerna blev mycket lyckad och våra litauiska vänner är hjärtligt välkomna att åter besöka de intagna.

Foto: Erica Lejonroos

På Mammor & Barnavdelningen bor det bara två mammor i varje cell.

Foto: Erica Lejonroos

I lekrummet fanns det mängder av kramdjur men inga pedagogiska leksaker som stimulerar hjärnan.

Fakta:

Antal platser: 540 och 23 arrest
Antal interner per cell: Mellan 4 och 24
Lägsta tillåtna ålder: 14 år
Medelålder på tjejerna: 36 år, kan variera något
Strafftid medellängd: Dom 4 år, men de flesta släpps efter halvtid
Strafftid max längd: 25 år men ingen har behövt sitta mer än 16 år (OBS! gäller endast kvinnor, för män är livstid LIVSTID!)
Vanligaste brotten: Stöld och mord, I januari 2003 satt 21,4 % för stöld och 30,3 för överlagt mord.
Finns frivård/eftervård: Nej
Tillåts frigång: Ja men då måste det vara i sällskap av anhöriga eller folk från frivilligorganisationer och dessvärre finns det inga.
Förekommer rymningar: Nej
Förekommer HIV/AIDS: I mycket liten utsträckning
HIV-testas tjejerna: Ja, men det är inte obligatoriskt
Finns bromsmedicin: Nej

Mer info:

För den som vill veta mer om vårt arbete med kvinnor i Litauen kontakta Erica Lejonroos.

Mobil: 0736-88 99 08

e-post: erica@sodermotnarkotika.nu

Fängelset har en hemsida på engelska där det finns mycket mer att läsa:
www.prison.lt

Regn och ingen nubbe till sillen - ett paradiset för barnen på Kärsön

KRIS familjeläger för femte året i följd!

Av: Erica Lejonroos

En vecka före midsommar gick jag, Erica Lejonroos förbi vår eminente chefredaktörs kontor. Herr Thyberg är besviken och trött - ännu en skribent till tidningen var försvunnen. Jag vet inte riktigt vad som hände under vår pratstund, men en stund senare gick jag därifrån med löfte om att hjälpa honom. Mitt första uppdrag skulle bli att skriva om midsommar på Kärsön.

Jag åkte hem och läste vad som skrivits tidigare år. Då insåg jag att det lätt skulle kunna bli upprepning. Förvisso är det "the same precede as every year" (Samma procedur varje år.) och ska så vara, men jag ville ju så gärna hitta min egen vinkling och gärna synas lite extra. Så j... a högmödig att jag nu sitter här mer än två månader senare och kvällen innan tidningen skall till tryck och vändas.

Desperat tittar jag på bilderna, i hopp om att de ska ge mig den rätta inputen. Men de berättar inget nytt. Precis som tidigare år så är det regn, dans runt midsommarstången och sill utan nubbe. Ja till och med karaokeanläggningen är med som erbjuder oss hämmade åskådare en hel del underhållande nummer - vem minns inte Nettan gå upp och imitera Magnus Ugglan? Och alla underbara ungar som ännu inte drabbats av prestationsångest...

- Det är gott med godis. Denna tös var en av de ivriga och storögda barnen som jublade när en skottkärra full med godis kördes fram. Givetvis var det en ordentlig tandborstning som följde innan John Blund tog med barnen in i sovlandet.

Foto: Erica Lejonroos

Foto: Michael Thyberg

Sportgrenen, dricbacksclättring är ännu ingen officiell olympisk gren men det hindrade inte barnen från att ge sig upp på flera meters höjd med hjälp av vanliga dricksbackar. Rekordet denna midsommar slutade på 14 backar och vanns av Cassi Schedin, 8 år.

Men titta där! Jag tror jag har hittat två nyheter, eller minns jag kanske fel? Har vi tidigare haft unga talangfulla violinister som har spelet medan vi har skuttat runt stängen och sjungit Grinolles visa? Eller har vi tidigare haft lotterier med mobiltelefoner som pris? Hur som helst så var det ett par angenäma inslag på Kärson.

Vad ska jag mer skriva om då? Ja jag får ju inte glömma BARNEN, som det är en fröjd att se under dessa dagar. Alla lyckliga barn som får umgås med sina föräldrar och som hittar en hel skock med nya vänner. Alla tindrande barnögon när skottkärran fylld med godis körs fram. Och alla uppspelta ungdomar som själva får sköta disko-teket och vara uppe hur länge de vill.

Sist men inte minst vill jag passa på och tacka alla er som gör dessa läger möjliga. Samma dag som jag drog på mig den här skrivvåndan så hörde jag en hel del stressade röster som inte trodde de skulle hinna klart - ni lyckades tillfredsställa en hel drös av människor, TACK!

KRIS Stockholm riktar också ett tack till de sponsorer som bidragit till ytterligare en betydelsefullmiddag för många barn och vuxna som kanske inte hade haft någon annat val än att vara ensamma.

Foto: Michael Thyberg

Grillningen sköttes av våra kollegor från Danmark, KRIS Clean-house för andra året i följd. Danskarna är duktiga på att grilla erfor deltagarna.

Det dåliga vädret till trots - Dansen som är den obrutna traditionens drottning avverkades i regn och blåst. Trots avsaknaden av alkohol fanns den där varma gemenskap känslan där. Det går alldeles utmärkt att ha roligt utan alkohol.

Foto: Michael Thyberg

Stor oro för Fentanyl

Fentanyl eller "China White" som är ett nytt syntetiskt superheroin som är upp till flera hundra gånger starkare är vanligt heroin börjar nu dyka upp i Sverige. Stor oro hos polisen för massdöd bland heroinister.

Bakgrund

Preparatet Fentanyl framställdes i Belgien redan på 1950 talet. Preparatet var då ungefär 80 gånger starkare än morfin och marknadsfördes under namnet Sublimaze®. Efter det presenterades på marknaden ytterligare två nya preparat med Fentanyl som verksam beståndsdel, det var Alfenta® och Sufenta® som hade både en mycket snabb effekt. Man talar om full effekt efter 5 - 10 minuter. Fentanylet slog igenom som medicinskt preparat i mitten på sjuttioalet och är idag ytterligare förädlats med styrka uppåt 7 000 gånger starkare är heroin.

Användningsområden

Fentanyl (fentanylum INN) är typs substans för en stor grupp syntetiska opiater som gemensamt kallas fentanyler. Denna grupp omfattar cirka 1 400 varianter. Användningsområden är inom narkos och smärtbehandling. Preparatet kan tillföras människokroppen genom injektion (intravenös eller intramuskulär), nedsväljning, inhalation (rökning eller aerosol), eller genom upptag via hud och slemhinnor.

Ruseffekt

Fentanyler har samma effekt som klassiska opiater (morfin, heroin) men betydligt kortare verkningstid. Mellan 30 - 60 minuter mot heroinets 6 timmar. Vid 100 µg börjar andningsstörningar uppträda vilket gör att man kan ana dess förrädiska styrka. Motgift finns mot fentanylförgiftning och är typ samma som används för överdos av opiater.

Missbruksleden

Man fruktar nu att Fentanylet skall bli populärt på marknaden. Från polisens sida och vill uppmana alla som läser detta föra budskapet vidare om stor försiktighet vid kontakt med preparatet.

- Vi är tacksamma om Vägen ut kan förmedla faran med Fentanylet. KRIS når ju flera människor som suttit fast i missbruk och som kanske har vänner där fortfarande, säger **Per Englund** på citypolisens spaningsrotel i Stockholm.

- Det räcker med ett litet parti Fentanyl i fel händer så får vi en massdöd bland heroinisterna, avslutar Per.

Farligt att göra beslag

Allt fler beslag av Fentanyl görs nu i Sverige. Fentanyl är oerhört starkt och därmed också mycket farligt att handskas med. Polisen har fått förhållningsorder om att använda skyddshandskar vid beslag. Detta på grund av att medlet kan penetrera huden snabbt och därigenom ge en förgiftning.

Foto: Michael Thyberg

Fentanyl finns i flera olika fysiska utföranden. Pulver, injektionsvätska eller som aerosol alltså i gasform. Gemensamt är att fentanylet bibehåller sin förödande kraft.

Fentanyl har en förödande styrka på mellan hundra och flera tusen gånger heroinet.

- Det räcker med ett litet parti Fentanyl i fel händer så får vi en massdöd bland heroinister, säger Per Englund på citypolisens spaningrotel i Stockholm.

NYKTERHETSÖRELSENS BILDNINGSVVERKSAMHET, NBV

KRIS har tecknat samarbetsavtal med **NBV** för att med hjälp av oss som folkbildningsorganisation stärka arbetet inom KRIS. Det handlar om utveckling av kunskap och kompetens inom organisationen och hos dig som medlem. Vi kommer att finnas med i ett antal nummer av **Vägen ut** för att du ska få lära känna NBV och våra medlemsorganisationer lite bättre.

NBV:s grund

Gemensamt för alla studieförbund är tron på bildning som grund för samhällsförändring. För NBV som en del av nykterhetsrörelsen är helnykterhet och arbete mot alkohol och andra droger en självklarhet. Dessutom arbetar NBV för att fördjupa människors förståelse inom profilområdena miljö, hälsa, livsfrågor, demokrati och etik.

NBV

- sprider bildning utifrån ett demokratiskt folkbildningsperspektiv
- tänker globalt och agerar lokalt
- är en mötesplats i lokalsamhället, värnar och betonar kulturens roll i samhället
- verkar för ett mångkulturellt samhälle
- förstärker sin verksamhet genom samverkan med andra som har liknande intressen

Hör av dig till NBV

På vår hemsida www.nbv.se hittar du mer information om NBV och våra material. Om du är intresserad av att delta i en studiecirkel vänder du dig till den NBV-avdelning som finns närmast dig.

STRÅK

NBV satsar särskilt på fyra områden, som vi kallar stråk. Här finns många projekt och bra material för att fördjupa sin kunskap om internationella frågor, integration, folkhälsa och droger.

FOLKHÄLSA

Folkhälsa handlar om välbefinnande för kropp och själ. Det kan vara idrottsaktiviteter lika väl som seminarier om inre stillhet.

Ex. Friskhuset i Malmö

I ett och samma hus samlas olika verksamheter som handlar om folkhälsa. En mötesplats som främjar individens fysiska, psykiska, mentala och andliga behov.

ALKOHOL OCH NARKOTIKA

Alkohol- och narkotikafrågorna är centrala för NBV och våra medlemsorganisationer. Idag är alkoholkonsumtionen lika hög som i slutet av 1800-talet. Bruket av narkotika och läkemedel ökar. Det finns också krafter inom debatten kring narkotika som talar för en liberalisering och för skarm reduktion. Därför menar vi att vi behövs mer än någonsin.

Ex. UNG och KUNG

Det krävs inget körkort för att vara tonårsförälder. Men visst skulle det kännas bra att få diskutera tillsammans med andra föräldrar om den fantastiska omtumlande och många gånger tillsynes omöjliga konsten att vara förälder till någon som är ung och kung.

Materialet behandlar frågorna föräldrarollen, Internet och media, ungdomskultur, alkohol, narkotika, tobak, mobbning och utanförskap.

INTEGRATION

NBV har ett brett samarbete med olika invandrarorganisationer i Sverige. Vi jobbar aktivt för att involvera fler människor i NBV:s och våra medlemsorganisationers verksamheter.

Tillsammans med föreningarna arbetar vi bland annat för att öka kunskapen om alkohol och narkotika. Studiecirklar i demokrati och kultur är en annan del av samarbetet.

INTERNATIONELLT

Att tänka globalt och agera lokalt är ledorden för det internationella stråket.

Finansierat av Sida och i samarbete med nätverket 21th Century Drama genomförs satsningen "Kvinna i Världen". Ett projekt som lyfter fram kvinnans roll för utveckling.

Vi sprider kunskap kring europafrågor så som EU och EMU. I Bryssel finns vårt kontor som arbetar med att skapa nätverk på alla nivåer inom folkbildning, folkhälsa och trafiksäkerhet.

STUDIECIRKEL

Vill du lära dig mer? Då är studiecirkeln en utmärkt metod! Fördelen med studiecirkeln är att ni arbetar annorlunda än i traditionell undervisning.

Samla ihop några vänner. Bestäm vad ni vill göra, bestäm dag och tid när det passar bäst att träffas. Ta kontakt med närmaste NBV-kontor så hjälper de till med att få gruppen att komma igång. De hjälper också till med att skaffa material och med det praktiska. Ni får bland annat en närvarolista. Vid första träffen sätter ni upp mål för vad ni ska göra. Sätt inte för höga mål i början. När målet är nått lämnar ni in närvarolistan.

Vill ni inte binda upp er för en längre tid kan en föreläsning vara ett alternativ. Det kan NBV också hjälpa till med att ordna, men då måste man som regel vara ganska många som deltar.

- **Studiegruppen består av minst 3 deltagare och bör inte vara fler än 12**
- **Ni träffas normalt en till två gånger per vecka**
- **Ni arbetar minst 1 och max 4 studietimmar varje gång**
- **Varje studietimme är 45 minuter lång**
- **Studiegruppen ska träffas minst tre gånger och ska innehålla minst 9 studietimmar**
- **Studiegruppen arbetar till dess att det gemensamma målet uppnåtts**
- **Ni ska ha roliga och lärorika träffar**
- **Ni kan eventuellt få ersättning för delar av era utlägg under cirkelns gång**

MEDLEMSORGANISATIONER

Våra sexton medlemsorganisationer har alkohol, andra droger och folkhälsa som gemensam nämnare. Alla arbetar med detta men ur olika infallsvinklar. De arbetar aktivt som förebyggare, upplysare och påverkare samt är på många orter viktiga sociala mötesplatser. Bland organisationerna finns flera aktiva ungdomsorganisationer.

AVDELNINGARNA:

NBV Stockholms län
tel: 08-663 94 05
e-post: stockholm@nbv.se

NBV Uppsala län Gotland
tel: 018-69 63 05
e-post: uppsala-gotland@nbv.se

NBV Södermanland
tel: 0155-21 10 40
e-post: sodermanland@nbv.se

NBV Östergötland
tel: 011-18 02 90
e-post: oostergotland@nbv.se

NBV Jönköpings län
tel: 036-39 56 90
e-post: jonkoping@nbv.se

NBV Kronoberg
tel: 0470-402 75
e-post: kronoberg@nbv.se

NBV Kalmar län
tel: 0480-246 07
e-post: kalmar@nbv.se

NBV Blekinge
tel: 0455-30 85 50
e-post: blekinge@nbv.se

NBV Skåne
tel: 040-97 12 10
e-post: skane@nbv.se

NBV Halland
tel: 035-21 13 12
e-post: halland@nbv.se

NBV Göteborgs och Bohus län
tel: 031-704 10 40
e-post: goteborg@nbv.se

NBV Norra Älvsborg
tel: 0520-42 84 80
e-post: norraalvsborg@nbv.se

NBV Södra Älvsborg
tel: 033-13 99 46
e-post: sodraalvsborg@nbv.se

NBV Skaraborg
tel: 0500-48 09 50
e-post: skaraborg@nbv.se

NBV Värmland
tel: 054-18 68 94
e-post: varmland@nbv.se

NBV Örebro län
tel: 019-670 83 00
e-post: orebro@nbv.se

NBV Västmanland
tel: 021-12 62 00
e-post: vastmanland@nbv.se

NBV Dalarna
tel: 023-161 79
e-post: dalarna@nbv.se

NBV Gävleborg
tel: 026-61 06 41
e-post: gavleborg@nbv.se

NBV MittSverige
tel: 063-12 66 00
e-post: mittsverige@nbv.se

NBV Västerbotten
tel: 0910-573 50
e-post: vasterbotten@nbv.se

NBV Norrbotten
tel: 0929-123 19
e-post: norrbotten@nbv.se

MEDLEMSORGANISATIONERNA:

Förbundet mot droger
031-56 47 55

IOGT-NTO
08-672 60 05, www.iogt.se

IOGT-NTO:s Juniorförbund
08-672 60 70, www.jun.org

Länkens kamratförbund
0322-453 32

Motorförarnas Helnykterhetsförbund, MHF
08-555 765 55, www.mhf.se

MHF-ungdom
08-555 765 55, www.mhf-ungdom.com

Nykterhetsrörelsens Scoutförbund, NSF
08-672 60 80, www.nsf.scout.se

Riksförbundet Hälsofrämjandet
08-643 05 04, www.halsoframjandet.se

Svenska Frisksportförbundet
0156-532 10, www.frisksport.se

Sveriges Blåbandsförbund, SBF
019-13 05 75, www.blabandet.se

Sveriges Blåbandsungdom, SBU
019-13 05 75, www.sbu.nu

Sveriges Lärares Nykterhetsförbund, SLN
08-590 897 44

Sveriges Akademikers Nykterhetsförbund, SAN
08-715 13 17

Sveriges Polismäns Helnykterhetsförbund, SPHF
0532-163 26, http://hem.passagen.se

Ungdomens Nykterhetsförbund, UNF
08-672 60 60, www.unf.se

Vita bandet
019-57 40 41, www.vitabandet.org.se

NYKTERHETSRORELSENS BILDNINGVERKSAMHET

Dyrt kalas för Svensson och hån mot frivilligrörelsen!

Sveriges riksdag har festat upp drygt två miljoner kronor av dina skattemedel. Många kritiska röster har höjts och även inom frivilligsektorn morras det nu. Vissa organisationer får ett betydligt mindre stöd än vad som sups upp av våra politiker, Vägen ut kan konstatera att frivilligrörelsens insatser inte får den respekt av våra förtroendevalda som man hoppats på.

Obegränsat med alkohol

Det var Expressens Fredrik Engström och Christian Carrwik som uppmärksammade ärendet och publicerade en helsidesartikel den 15 juni 2003.

Man skriver att:

“Obegränsat med vin och öl när Regeringen bjöd sin personal”

Enligt regeringskansliets informationschef Hanna Brogren försågs de 3 000 deltagarna med:

1 400 fördrinkar vitt vin

4 400 glas vin

5 000 glas öl

4 500 glas alkoholfritt

Upprörde

Detta har upprört många av Sveriges invånare och frivilligrörelsen ställer sig mycket frågande till hur högt regeringen prioriterar personalfester med sprit och dessutom bjuder på den. Våra politiker tjänar ganska bra - det vet vi alla. De har förmåner som många av oss andra inte kommer i närheten av. Det kan väl vara dem väl förunnat med tanke på det arbete som utförs. Men att dessutom suppa upp så pass mycket pengar vilka istället kunnat användas till många andra saker sticker i ögonen på många hårt kämpande föreningar och andra behövande.

Är det dags att granska våra politiska förtroendevaldas alkoholvanor nu eller är det färdigsupet i riksdagen? Den frågan lägger Vägen ut i arkivet och lovar att ta upp ärendet om det finns fog för det i framtiden.

- Justitiedepartementet gav KRIS Sverige 900 000 kr för arbetet mot fängelser under ett år med motivationen att det är ett nytt bidragssystem som tagits fram, samtidigt festar regeringen upp drygt två miljoner på en kväll.

Full av glass!

I Danmark och Holland berusar sig man numera med en vanlig glasspinne! Det är den nya alkoglassen som slagit igenom i Europa. Om glassen kommer till Sverige och släpps fri blir det ingen åldersgräns enligt konsumentverket. Och då blir det alltså fritt för våra ungdomar att bli berusade på glass.

Hemsidereklam

På den holländska tillverkarens hemsida står det följande;

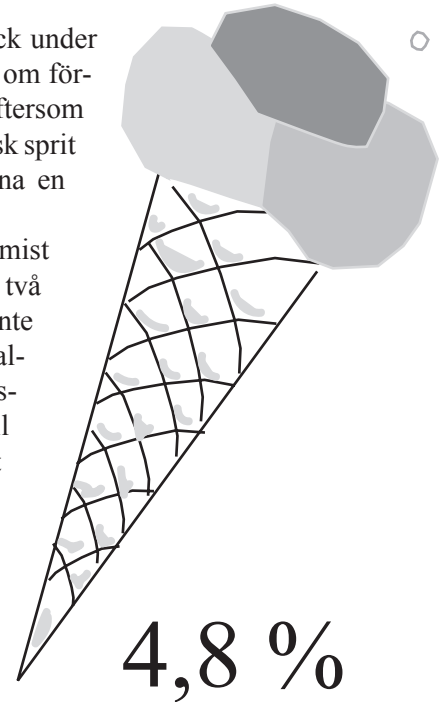
“Att äta glass är både uppfriskande och gott i en svettig partymiljö. Föreställ dig att äta en glass som bidrar till det roliga. Det är precis vad vår glass gör; den enda glassen i världen med alkohol”

Glassen finns i fyra olika smaker och med en alkoholhalt på upp till 4,8 procent.

Till Sverige

Läkemedelsverket i Uppsala fick under försommaren in två ansökningar om försäljningstillstånd för glassen. Eftersom glassen innehåller så kallad teknisk sprit måste läkemedelsverket godkänna en eventuell försäljning i Sverige.

Enligt Conny Eklund som är kemist på läkemedelsverket finns det två alternativ för glassen vara eller inte i Sverige. Det ena är ett totalförbud med hänvisning till missbruksriskerna, det blir i så fall första gången man tar ett sådant beslut. Enligt svensk lag har vi inga regler som hänvisar till en åldersgräns på dylika produkter. Det andra alternativet är att godkänna glassen.

EU-projekt leder till arbete!

Ett EU-projekt skall dras igång i Karlstad och KRIS föreningen skall därigenom få in medlemmar i arbetslivet igen. Ansökan skickades in i juni till ESF-rådet. På KRIS Karlstad är man idag förhoppningsfull och tror att projektet kan leda till sysselsättning för många.

Projektbeskrivning

Projektet är ett så kallat EU-projekt. Det finansieras av ESF-rådet (Europeiska Socialfonden). Ett av syftena med fonden är att stimulera olika sociala projekt inom EU och därigenom minska både diskriminering och social utslagning i arbetslivet.

Bakgrund

Inom ramen för KRIS verksamhet ingår att stödja före detta drogmiss-

brukare och kriminella till att återanpassas i samhället. Med tanke på den enskildes bakgrund, oftast innehållande begränsad utbildning enligt det vanliga samhällets normer.

- Därför anser vi att nya vägar bör sökas för att hjälpa denna grupp till arbete, säger **Sven Larsson**.

Målsättning

Projektledningen på föreningen i Karlstad är mycket positiv till projektet. Sven Larsson säger att;

- Vår målsättning är fortsatt aktivt arbete mot droger och kriminalitet tillsammans med olika samarbetspartners. Samt hjälpa individen tillbaka till samhället igen.

Foto: Michael Thyberg

Sven Larsson från KRIS Karlstad skall leda projektet. Han är glad att kunna dra igång denna typ av projekt för att på så sätt bredda det stöd KRIS kan ge.

Medlemsinformation

- från din lokala KRIS-förening

se även www.kris.a.se/lokalforening

Förening:	Aktivitet:	Datum:
Borlänge	cykling	Ons 18:30
	loppis i lokalen	13 okt 10:00
	ishockeykväll	Ring för info
	golfturnering	Ring för info
	gokart racing	Ring för info
Katrineholm	medlemsmöte	15 okt 18:00
Stockholm	Kvinnogrupp med relationsinriktat tema anmälan före 30 september som sker till Anneli Wiklund eller Lena Gudding	
	medlemsmöte	28 nov
Norrköping	medlemsmöte	11 okt 12:00
	extra årsmöte	1 nov 12:00
Kalmar	gokart	Ring för info
Umeå	diverse	Ring för info
Sundsvall	medlemsmöte	Ring för tid
Göteborg	Byter lokal	Ring för info
Sala	Projekt Gatufrid	Varje fredag
	övriga aktiviteter	Ring för info

Övriga lokalföreningars aktiviteter:

Se hemsidan: www.kris.a.se eller ring din lokala KRIS förening

Uppgifven advokat manar till fri narkotika

Advokat **Hans Norell** från Halmstad skrev i Svenska Dagbladet i slutet av augusti att man bör låta sveriges narkomaner knarka under kontroll. Hans Norell hänvisar till den kända devisen ”If you can’t beat them, join them” (Om du inte kan slå dem, så dig då ihop med dem.) för att göra det enkelt för sig.

Vad Norell egentligen syftar på är att Sverige bör titta på andra metoder för att komma till rätta med den kriminalitet narkotikahandlingen för med sig. Om alla som har ett beroende fick sina behov tillgodosedda skulle både brottsligheten samt prostitutionen gå ner. Man skulle även få vinster av mindre social utslagning och friskare narkomaner genom en kontroll.

En viss sanning finns i Norells artikel, men Norell besitter nog inte kunskap om problemet i sin helhet. Målet för en beroende måste och är alltid att bli drogfri samt att skaffa ett sig ett drägligt liv.

En parallell vore att säga; Fri sprit till alkoholisterna så slipper vi problemen med våld i hemmet osv. Lösningen på missbruket i Sverige kan inte vara så enkel som Hans Norell vi hävda. Här krävs en ordentlig utbyggnad av missbruksvården och en satsning på frigivningsförberdande åtgärder.

Filur i bur

En kriminell snut
Bestämde sig för att göra slut
På sin gammelfjälla
Medelst en listig fälla.

Men okunnig om ninhydrin
Och SKL’s makalösa rutin
Blev det livstid i buren
För den gamle filuren

Röster bakom *murarna!*

Denna sida upplåtes till de som sitter i fängelse. Som på ett sakligt och konkret sätt berömma eller kritisera olika faktorer de ställs inför under sin verkställighetstid. Sidan är inget debattforum utan ett plank för intagna.

Indianvården eller Kriminalvården?

En dag, för inte så länge sen, kom det upp en idé om att, helt enkelt, sätta eld på kåken. Detta var inte för att hålla värmen eller tillaga en matbit, inte. I likhet med gamla indianer skulle detta göras i ett rent signaleringssyfte, få någon att överhuvudtaget höra vårt vrål på hjälp!

Det var en blandad gryta med många ingredienser i form av olika frustrationer som nådde sin koktemperatur och det var nära till en överhettning. Om det var kvinspen eller någon annan i hans omgivning som upptäckte att säkringen kunde komma att smälla av när som helst, vet inte jag någonting om. Och det är inte det som är det viktiga heller. Förr eller senare kommer det att ske på någon av anstalterna, om man fortsätter att betrakta oss som vilda indianer.

Leka indianer har väl de flesta av oss gjort en gång i tiden. Det är en rolig lek. Det roliga slutar dock när man tvingas i leken 10-15 år senare. Då blir det tragiskt istället. En del inom Kriminalvården lever fortfarande i en ung pojkes dröm. De ser oss intagna som vilda indianer medan de själva är cowboys, som ledda av en lokal sheriff, övervakar sin del av reservatet.

De vet att indianer är opålitliga vildar. Det är typer utan känslor som är kapabla till att levande äta upp sin närmsta, en bredvidstående figur i en vansinnig och primitiv ritual. De vet det, de har sett på film när de var små.

Kriminalvården misslyckas hela tiden med att informera, däremot lyckas myndigheten långt över förväntningar med att skrämma både allmänheten och sina "cowboys". Den allmänna uppfattningen är ju att figurerna bakom murarna är psykopater, de bara manipulerar människor. Därför tas den intagne inte på allvar och hans möjligheter, att åter kunna uppfylla en funktion ute i samhället efter frigivningen, stryps

effektivt av denna Indianvård. Man kan se tydligt att genom bristen till en vettig sysselsättning, genom att göra det omöjligt för de intagna att på eget initiativ försöka etablera en förbindelse med arbetsmarkanden, stängs alla dörrar till samhället och de enda som öppnas är portar till de nya "reservaten" som byggs i all hast. De några procenten av de, som trots allt har turen med sig och lyckas komma tillbaka till ett vanligt liv, verkar vara alldeles för många med Kriminalvårdens sätt att se på saken. Ambitionen verkar nog vara så kallat "nolltolerans".

Hur ska Kriminalvården motivera när myndigheten själv saknar motivation och visioner och ägnar sig enbart till att kontrollera, jaga och bestraffa? Historien har visat att dessa aktiviteter är direkt destruktiva om de saknar sin motpol.

Martin Eisen

Ökat narkotika missbruk på svenska fängelser

En kartläggning av missbruk inne på svenska fängelser visar på en mycket kraftig ökning av användandet av droger. Siffror på 25 % ökning har diskuterats. Satsning på bättre behandling för missbrukarna diskuteras nu.

Ökade beslag på fängelser

Enligt **Krod-rapporten** (Kriminalvårdens redovisning om drogsituationen) har missbruket inne på svenska fängelser ökat dramatiskt.

Exempelvis gjordes år 1998 drygt **500** beslag av cannabis och år 2002 gjordes över **2 000** beslag av cannabis inne på anstalter.

Mellan åren 1998 och 2000 togs ungefär **5 000** narkotikamissbrukare in på anstalt varje år. Förra året låg siffran på runt **6 300** narkotikamissbrukare.

Samhällsfråga

Anledningen till en ökning kan bero på flera orsaker. En orsak är att polisen prioriterar narkotikafrågan samt även att "svensson" blivit mer informerad om droger och på så sätt kan polisen även tillgodoses med mer information från allmänheten. Dessutom döms fler till fängelsestraff för brott mot narkotikalagen nu än tidigare.

Åtgärder

Från kriminalvårdsstyrelsen tror man ändå att man kan vända trenden med morötter - i form av behandling för narkomaner - och med piskan.

- Vi skall bli bättre på att möta de vårdbehov de intagna kräver. Ge bättre behandling med individanpassning och mera motivationsarbete, säger **Birgitta Göransson**, ordförande i Kriminalvårdsstyrelsens centrala droggrupp.

Dripp... dropp... dråp...!

Inne på Mariefredsanstalten, närmare bestämt i gymnastiksalen spelades pjäsen **Dripp dropp dråp** under några dagar i augusti. Pjäsen som har rötter i de intagnas liv på Mariefred berörde på ett sätt som lade grunden till en debatt om det kriminella livets konsekvenser.

Bakgrund

För att kunna skapa en pjäs om något från verkligheten gör man alltså en så kallad research (forskning) om ämnet. Denna gång när **teater Culpa** med **Anneli Ramirez** i spetsen skulle göra en pjäs knöts en kontakt med KRIS Stockholms anstaltsteam.

En idé om att göra något om det kriminella livet började växa fram. Med hjälp från KRIS Stockholms anstaltsteam togs kontakter på Mariefreds kriminalvårdsanstalt och samtal med intagna inleddes. Man beslöt sig för att göra en pjäs som speglar det liv en kriminell kan befinna sig i.

Handlingen

Dripp, dropp, dråp handlar om livet i en typisk familj. Två bröder, en död far, en förtvivlad mor med ny sambo och en kompis. Speglingen som pjäsen ger är ur flera perspektiv. Dels avsaknaden av den avlidne fadern (**Rolf Jenner**), intrånget av den nye sambon och den utåtagerande kamraten. Även lillebrors (**Niclas Bornbold**) roll som ensam och rädd tog andan ur publiken.

Mamman som gestaltades av **Åsa Danielson** spelade ut sin ångest och förtvivlan över sönernas konflikter med plastpappan (**Kåre Mölder**). Inte blev det bättre när storebror Zanti (**Maciek van der Graaf**) slog sig ihop med kompis Danne (**Adam Jonasson**) för att göra ett rån, vilket slutade med fängelse för Zanti. Rånet visade i pjäsen också den blodade tand en kriminell kan få vid ett adrenalinladdat tillgrepp.

Trots att många intagna varit med och delat dessa livsöden var många berörda och lite tagna på sängen.

- När man ser en vanlig teater brukar man tröttna rätt snabbt men här var det tryck hela tiden, var en kommentar som en av de intagna fällde efter pjäsen.

Debatt

Efter pjäsen tog en kort debatt plats för att tillsammans med de intagna utvärdera om hur det verkligen ser ut för många som hamnar i kriminalitet. Man diskuterade även förslag på lösningar och hur man kan hindra unga människor från att ödelägga sina liv. Med i debatterna var bland andra **Ann-Britt Grünwald**, brottsofferjouren, kriminalvården och representanter från KRIS Stockholm.

Vägen ut ger pjäsen:

"För många utifrån var det en vanlig pjäs för de intagna var det en verklighet"

Foto: Martin Pärtes

Södertälje har fått KRIS

Föreningen är under uppbyggnad och förväntningarna stora från kommunen

Foto: Michael Thyberg

Kenneth Sandelius, ordförande hos KRIS i Södertälje arbetar heltid med att bygga upp föreningen.

Den 16 juli år 2003 bildades KRIS Södertälje som för övrigt är den tjugooåttonde KRIS föreningen i Sverige.

Kommunen i Södertälje efterfrågade nya tag för de som hamnat snett. Man fick upp ögonen för KRIS och så var saken klar. KRIS bildades. Föreningen som ännu är mycket ung har fått egen lokal i Hovsjö men siktar på en mer centralt belägen lokal.

- Det är viktigt för verksamheten att vi ligger centralt. Vi behöver och söker sponsorer. Vår målsättning är i första ledet att komma in på fängelser men även med förebyggande arbete i skolorna. Vi skall även försöka nå företagen i Södertälje för att bygga upp ett samarbete, säger **Kenneth Sandelius**.

Kenneth Sandelius, ordförande hos KRIS Södertälje säger:

“KRIS skall vara en egen enhet i Södertälje”

Mansgruppen i KRIS

I Sundsvall samtalar männen om sina roller som män

Av: Tord Svensson

Under våren har mansgruppen i KRIS Sundsvall slagit in på en ny väg. Målsättningen är att utvecklas till trygga och harmoniska män och hitta en positiv mansroll.

Avsaknad av förebilder

- Många av oss har inte haft någon positiv manlig förebild under uppväxten och den kriminella mansrollen är väldigt destruktiv och våldsinriktad. När man överger den så vet man ofta inte vad det innebär att vara man på ett socialt acceptabelt vis säger **Calle Robinsson**, sammankallande för gruppen.

Två gånger i månaden

Under våren och försommaren har vi haft besök av **Roger Kangas** från Manscentum som föreläst om deras verksamhet och om sin erfarenhet av mansgrupper. Dessutom har **Leif Lindkvist** varit här och talat om våld i nära relationer och han ska komma tillbaka efter sommaren.

- Dessa träffar har varit både välbesökta och uppskattade, dessutom har det gett viktiga kunskaper och insikter. Nu träffas vi två gånger i månaden och det känns väldigt bra hittills, avslutar Calle nöjt.

”Många av oss har inte haft någon positiv manlig förebild under uppväxten och den kriminella mansrollen är väldigt destruktiv och våldsinriktad”

Foto: Michael Thyberg

Så här enkelt kan en mansgrupp fungera, man samtalar om sina roller som och vilket ansvar man även har som man. (bilden är arrangerad)

Ryggskogstorpet klart för att nyttjas

Ryggskogstorpet i Los, som ligger i nordvästra Hälsingland är i princip klart att nyttjas av medlemmar. Här råder primitivitetens lagar med utedass, småsved (knott) och björn.

Etablering

Ett arbetsgäng från KRIS Stockholm var uppe i i slutet av juni för att ställa i ordning och göra huset bobart i ett första skede. Städning och lleröjning av den igenväxta tomten låg på agendan. Även en del snickeriarbeten har påbörjats. Invändigt är det inte så mycket arbete, en del målning samt byte av golvmatta. Det stora arbetet är att få fart på vattnet. Det flesta av rören och elementen

frös sönder då huset övergavs vintern 2000. Arbetet med att byta inkommande vattenledning planeras att utföras nästa år. Då kommer det att finnas vatten i huset samt fungerande toalett och dusch.

Aktiviteter

Torpet erbjuder möjligheter till aktiviteter såsom fiske, naturupplevelser och vila i en mycket lantlig miljö. Många av ortsborna i Los har varit och hälsat på och de är positiva till vårt engagemang. Du som är intresserad av att åka dit skall ta kontakt med KRIS Stockholm. Vi tar emot all hjälp som erbjuds samt även möbler, sängar och byggmaterial.

Idyllen i Karlstad

KRIS lokalföreningar stabiliseras och utökar sina verksamheter. Senast i Karlstad där föreningen har allt under ett tak.

Den 13 juni 2003 återinvigdes KRIS i Karlstad, denna gång i föreningens nyförvärvda fastighet belägen mitt i stan. Huset ligger inbäddat i en grön miljö och är en idyll för medlemmarna.

Invigning

Vid invigningen den 13 juni 2003 klippte **Håkan Holm**, en av Karlstads kommunalpolitiker av bandet och återinvigde KRIS Karlstads verksamhet. Föreningen flyttade in i fastigheten första april och har nu fått i ordning det mesta.

På bottenvåningen inryms kontor, kök, café, konferensrum samt ett vardagsrum med svarta skinnsöffor. Kakelugnar finns nästan i varje rum och huset är vackert med sina stora rum och förra sekelskiftets anda råder. Medlemmar och övriga intresserade besökte KRIS Karlstad under dagen för att gå husesyn samt äta av smörgåstårtan.

Lokalbyte

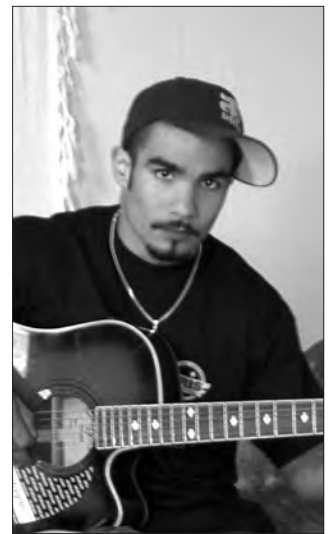
Föreningen i Karlstad har brottats länge med att få fram lägenheter för stödboende till frigivna samt behövande medlemmar. Föreningen har varit i kontakt med de flesta av Karlstads hyresvärdar för att försöka få fram bostäder men har blivit motade i grind, gång på gång. Slutligen tog det kommunala **KBAB** (Karlstads bostads aktieföretag) sitt ansvar och erbjöd föreningen att hyra en centralt belägen fastighet.

Stödboende

På övervåningen driver KRIS Karlstad sitt stödboende. Där finns plats för fyra boende. Rummen är stora och några har även kakelugnar. Ett gemensamt vardagsrum med TV är samlingsplatsen för de som bor där. - Nykterhet och hederlighet är viktigt, vi tar givetvis drogkontroller för att försäkra oss om nykterheten hos hyresgästerna, säger **Peter Olin**.

Andreas Fäldt är en av de som bor i stödboendet hos KRIS Karlstad. Andreas tycker att de regler som är uppsatta ger en god trygghet.

Håkan Holm, en av Karlstads politiker var den som fick det hedersvärda uppdraget att klippa bandet och inviga föreningens nya fastighet.

Huset är byggt någon gång under förra seklet och har tidsenliga kakelugnar i nästan varje rum. Stödboende delen ligger på övervåningen med fyra rum samt ett vardagsrum.

Fråga Krisjuristen

Anna Hedman

Sitter du i klistret? Har du något du undrar över som rör lagen och dess djungel?

- Då är du välkommen att kostnadsfritt
rådfråga RIKSKRIS egen jurist:

Anna Hedman tel: 054-21 60 55
Vikengatan 14 e-post:
652 26 Karlstad krisjuristen@kris.a.se

Dagens ämne är en fortsättning på det som behandlades i förra numret av Vägen ut; frågan gäller personlig integritet i arbetslivet.

Fråga:

Jag vägrade att lämna urinprov på min arbetsplats och blev av med mitt arbete. Finns eller finns inte den lagen som säger att en arbetstagarare är skyldig att underkasta sig drogtest?

Nej, det finns inte någon lag som säger att en arbetstagarare är skyldig delta i drogtest. Men, detta är inte detsamma som att jag som arbetstagarare kan vägra att underkasta mig drogtest och ändå vara säker på att behålla mitt arbete.

En arbetsgivare kan mycket väl ha laglig rätt att avskeda en anställd på just denna grund trots att det inte finns någon lag som specifikt reglerar detta. Hur kommer det sig? Jo, juridiska frågor handlar inte sällan om en avvägning av flera olika skyddvärda intressen.

De två intressen som här står emot varandra är dels säkerhetsaspekten (för arbetstagararna själva och allmänheten) dels den enskildes rätt till personlig integritet. Om säkerhetsaspekten på en viss specifik arbetsplats anses väga tyngre än den enskildes rätt till integritet kan en vägran att underkasta sig drogtest vara ett giltigt skäl för avskedande.

Med juridiskt språkbruk säger man att "saklig grund" för uppsägning föreligger.

Hur kan man avskeda någon utan att först ha bevisat att en person faktiskt missbrukar? Det är väl ändå den som anklagar som har bevisbördan, inte den anklagade?

Jo, visst är det den som anklagar som har bevisbördan. Frågan i detta fallet är dock, bevisbördan för vad? Bevisbördan handlar i detta fallet inte om ett drogtest skulle utfallit på det ena eller det andra sättet.

Arbetsgivare behöver bara visa att personen ifråga vägrat att testa sig och att nykter arbetskraft är nödvändigt för att en verksamhet ska kunna bedrivas säkert.

Trots att jag vann i arbetsdomstolen förlorade jag mitt jobb. Hur går detta ihop med rättsystem och rättvisa ?

I just detta fallet gav arbetsdomstolen arbetstagararen rätt; "saklig grund" för uppsägning förelåg inte. Detta motiverade man på följande sätt: Om det funnits en klausul antingen i det enskilda anställningsavtalet eller i ett kollektivavtal så hade man haft rätt att omedelbart säga upp den arbetstagarare som ej underkastat sig drogtest.

Då denna klausul inte fanns så menar domstolen att det juridiskt korrekta varit att först ge arbetstagararen en "skäligen betänketid". Därefter hade en giltig uppsägning kunnat ske. I ett fall som detta - där alltså aspekten av säkerhet krävde nykter arbetskraft - hade det räckt med en klausul antingen i anställnings- eller

kollektivavtalet för att arbetsgivaren skulle haft rätt att säga upp anställningen omedelbart. Hade det däremot handlat om arbetsuppgifter där säkerhetsaspekten inte vägt tyngre en rätten till personlig integritet så hade någon juridisk rätt till avskedande inte förelagat, inte heller efter frist om betänketid.

Om en domstol i efterhand konstaterar att en uppsägning inte varit sakligt grundad har en arbetstagarare rätt att få tillbaka sitt arbete och lön utbetald som om någon uppsägningen aldrig skett. Arbetstagararen kan också välja att lämna sitt arbete och istället begära ersättning för både sveda, värk och förlorad arbetsinkomst. Den som vill ogiltigförklara en uppsägning eller ett avskedande måste säga till sin arbetsgivare inom en frist av två veckor, enligt huvudregeln. För ekonomiska anspråk är tiden för däremot fyra månader.

Hälsningar KRIS-juristen

Nästa nummer av Vägen ut

- * *Att leva med HIV*
- * *Nedskärning hos kriminalvården*
- * *Att vara kvinna och kriminell i Litauen*
- * *KRIS juriŝten*
- * *KRIS landet runt*
Lokala reportage
- * *Uri Galler*
Olycksfågeln

Samt mycket mer...

Planerad utgivningsdag är 10 december
2003

Annonsera i Vägen ut!

Vägen ut erbjuder nu annonsplatser.

Du som har intresse av att nå vår målgrupp med annons, Välkommen att ta kontakt med Michael Thyberg på redaktionen. Du når ungefär 4 000 personer vid varje utgåva.

e-post: vagenut@kris.a.se

Journalistiska talanger

Har du det? Vill du vara med om att skriva artiklar på uppdrag av Vägen ut redaktionen?

Då är du välkommen att ta kontakt med Chefredaktör Michael Thyberg.

E-post: vagenut@kris.a.se
Redaktionen: 08-615 19 20
mobil: 0736-88 19 17

På gång...

AVP - Alternativ till våld projektet

inbjuder till en workshop **10-13** oktober 2003 på Svartbäcken utanför Rimbo i Roslagen.

1.200 kr inkl.kostnad för mat och logi.

Anmälan och upplysningar:

Margareta McKenna 08-84 34 81.

margareta.mckenna@post.utfors.se
www.avpsweden.nu

Varmt välkomna!

**Varje gång du kommer överens med någon
gör du världen en tjänst!**

Foto: BluesArt's

Samverka!

**Vill du arbeta ideellt eller förverkliga bra
ideér. Är du visionär?**

Många av KRIS lokalföreningar är i behov av frivilliga krafter i alla former.

Du som är medlem kan medverka och stödja din lokala förening på många sätt. Ta gärna kontakt med ditt KRIS och hör vad du kan medverka till.

RIKSKRIS

Konstutställningen på Långholmen!

Utställningen på Långholmen i början av juni väckte stor uppmärksamhet i media då konst från flera av landet fångar visades i det gamla fängelset. Vägen ut var där och fotade några av konstverken som här får tala för sig själva.

Pia Bergman och Lotta Lundgren är eld-själarna som ligger bakom idén med fängelsekonstens bevarande.

Slaget i Lund i akryl av: Jackie Arklöf

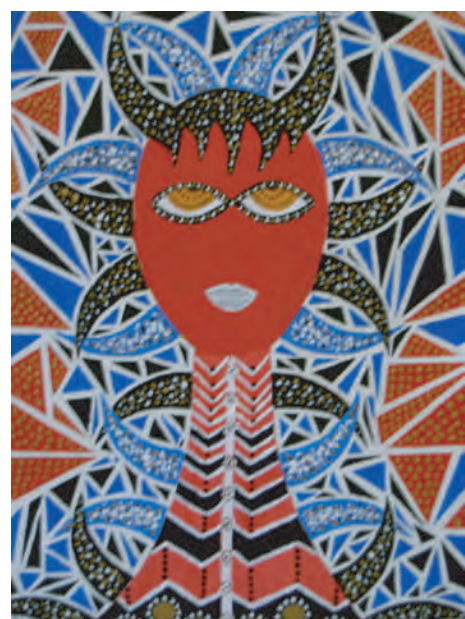
Självporträtt i akryl av: Christian Lisstorp

Utan titel i akryl av: Johan

Kvinna i olja av: Eva

Min drömkvinna i akryl av: Mikael Göransson

avs: RIKSKRIS
Redhars väg 4
462 54 Vänersborg

Lejongårdar

Vi erbjuder:

- kvalificerad familjevård 18 år och uppåt - killar, tjejer och par är välkomna
- individuell behandling med egen behandlingsassistent under hela behandlingsprocessen
- ett brett utbud av familjehem
- ett stort utbud av arbetspraktik och fritidsysslor
- neuropsykologiska utredningar inom olika problemområden som ADHD, DAMP och dyslexi av vår egen psykolog

LEJONGÅRDAR har Olle Lejon AB som huvudman. Vi har funnits sedan 1992. Företaget är styrt av dom anställda. Basenheten Lejonet är ett HVB-hem med 9 platser i Skogaby, 1 mil utanför Laholm. Vår gård ligger ganska avskilt med vacker natur och bad- och fiskesjöar som närmaste grannar.

På vår basenhet vistas man några månader. Från basenheten går man sedan vidare ut i våra värdfamiljer, som finns i Skåne, Halland & Småland, eller till något annat behandlingsalternativ som alla parter är överens om. Våra värdfamiljer får kontinuerlig handledning och utbildning av Lejongårdar och vid placering av klient så besöks familjen en gång per vecka. Vår behandlingstid är individuell, men minst ett år.

Vi har ramavtal med Kriminalvården och ett flertal kommuner. §34-placeringar och kontraktsvård tillhör vår vardag. Vi har färdiga behandlingsplaner för kontraktsvård. Sol §6 samt LVM-placeringar är vi också väl förtrogna med.

På Lejongårdar kräver vi drogfrihet av alla inblandade parter. Vi kontrollerar drogfriheten med utandningsprov samt urinprov på egen utrustning. Dessa kontroller sker under hela placeringen, efter ledighet, vid misstanke eller helt spontant.

